

Slutrapport

Återrapportering av ekonomiskt stöd till lokalt brottsförebyggande projekt

Det sker mycket brottsförebyggande arbete runtom i landet, både som projekt och i den löpande verksamheten. Några av dessa insatser har kunnat genomföras med hjälp av ekonomiskt stöd från Brottsförebyggande rådet (Brå). Arbetet dokumenteras och efter insatsen lämnas en slutrapport till Brå.

Erfarenheterna från de olika projekten är många gånger intressanta för andra som arbetar med brottsförebyggande arbete och därför publicerar Brå ett urval av rapporterna på myndighetens webbplats.

För sakuppgifter och slutsatser står respektive författare eller organisation.

Fler rapporter finns att ladda ner på www.bra.se/lokaltarbete

***Slutrapport av
ekonomiskt stöd från BRÅ
till lokalt brottsförebyggande
projekt***

Röda tråden

Projektledare Karin Löfgren
Svenska kyrkan Hässelby

27 mars 2008

Den brottsförebyggande processen beskrivs med fem sammanfattande begrepp; intelligence, intervention, implementation, involvement och impact dessa har jag vävt in i de olika rubrikerna ni efterfrågat i redogörelsen som följer. Syftet är att försöka vara så tydlig som möjligt.

1. Kartläggning, intelligence, kunskap om problemet.

De brotts- och otrygghetsproblem som skulle förebyggas är mäns våld mot kvinnor i nära relationer. I Hässelby församling ville diakonin arbeta med det utifrån en strävan att skapa en bättre trygghet och kontinuitet för kvinnor som varit utsatta för mäns våld i nära relationer. Dessa brott anmäls i mycket låg utsträckning, fullföljs inte alltid och återfallsprocenten är mycket stor.

Vi såg att det behövdes en "röd-tråd"-person som följde kvinnan under den turbulenta tid och många möten med olika instanser som följer när hon bestämt sig för att bryta sig ur relationen. För att göra detta behövde vi sprida kunskap om vår kompetens i närområdet och samverka över församlingsgränserna och yrkesrollsgränserna.

Själva syftet med projektet var att finna rutiner och samverkansformer där kyrkans speciella kompetens och möjligheter kommer de drabbade kvinnorna till del utifrån de behov de har och de hål som finns i samhällets möjlighet att hjälpa.

Målet är att kvinnor som har drabbats av mäns våld i nära relationer får ett starkare kontinuerligt och långsiktigt stöd. Det man hoppas är att det stödet leder till att fler av dessa kvinnor kommer igenom erfarenheten lite mindre sönderbrutna än idag och i förlängningen att mannen kan bli dömd och kvinnan inte tar tillbaka honom för att hamna i nya våldspiraler.

Kunskapen om dessa problem har vi fått genom statistik och muntliga uppgifter från polis, socialtjänst, kollegor, egna möten med enskilda kvinnor och Relationsvåldscentrum (RvC). Även från forskningsrapporter och andra rapporter (t ex SOU och Amnesty) har vi hämtat kunskap.

Vad vi vet om problemet generellt i samhället är en hel del, siffror och statistik varierar alltid lite men vad gäller hur våldet påverkar kvinnan och eventuella barn är forskare och professionella närmast helt överens.

En stor studie finansierades av regeringen och brottsoffermyndigheten 1998, resultatet presenterades under namnet *Slagen dam*. I den framgår att 46 % av Sveriges kvinnor varit utsatta för någon form av sexualiserat våld sen sin 15 års dag. 1/3 av de 46 % talar om nyliga erfarenheter.

Polisen tar emot ca 20 000 anmälningar per år om misshandel av kvinnor. I 80 % är mannen känd för kvinnan.

Man tror alltså att det finns ett stort mörkertal då vissa brottsofferundersökningar pekar mot att ca 120.000 kvinnor utsätts för någon form av hot eller våld i Sverige varje år. Andra åberopar siffrorna presenterade i *Slagen dam*, nämligen att nästan varannan av Sveriges kvinnor någon gång upplevt våld eller sexualiserat hot. Det skulle alltså handlar om miljontals kvinnor. Man kan i alla fall säga att minst $\frac{3}{4}$ av dem som lever i en relation där våld och hot om våld förekommer aldrig anmäler.

I vårt område kan problemet belysas med att mellan 5500-6500 våldsbrott begås mot kvinnor/år i Stockholm.

26.500 anmälda brott om våld mot kvinnor kom 2006

in till polisen. 1/3 av siffran vad gäller brott/våld mot kvinna sker i Stockholms regionen.

5500 ca i Stockholm 2006.

4519 av "bekant" förövare.

För barnen gäller dessa siffror; 0-7 år; 375 personer

7-14 år; 2000 personer

är misshandlade barn i länet.

"Hotspots" kartlägger polisen och har graderat de 10 tyngsta i hela länet, 5 stycken ligger i Västerortspolisens distrikt (där Hässelby ingår). "Hotspots" betyder extra belastade områden.

Hässelby är ett område som är hårt drabbat av arbetslöshet och har alltså hög brottslighet. Medelinkomsten är många tusenlappar mindre i Hässelby Gård än de allra flesta andra delar av Stockholm.

Brottsstatistiken säger att år 2007 anmäldes 852 våldsbrott i Hässelby, 642 fall av misshandel inklusive grov sådan och 999 anmälningar om hotkränkings- och frihetsbrott till polisen.

Vi medarbetare i diakoniteamet i Hässelby församling har alla regelbunden kontakt med kvinnor som bearbetar erfarenheter av tidigare våld, som fortfarande lever i relationer där våld förekommer och där vissa kommit från andra delar av landet och lever under skyddad adress och identitet då de befinner sig under dödshot av de män som de har levt tillsammans med.

Med detta sagt kan man med säkerhet säga att ett stort antal kvinnor i Hässelby är i och har varit i behov av stöd för att bryta sig ur och återhämta sig efter erfarenheter av våld i en nära relation.

Ytterligare en aspekt av det våld som riktas mot kvinnor av män de har nära relation till är att det ofta finns barn med i dessa hem. Barnen är ofta de enda vittnena och är inte sällan själva offer. Barnperspektivet får man aldrig glömma när man talar om våld som riktas mot kvinnor av de män de lever med eller har levt med.

2. Åtgärder, intervention.

Vilka åtgärder har genomförts och vilken målgrupp riktade de sig till? På vilket sätt förväntades dessa åtgärder förebygga brotts- och otrygghetsproblematiken?

I Hässelby församling ville diakonin arbeta med samhällsproblemet mäns våld mot kvinnor i nära relationer utifrån en strävan att skapa en bättre trygghet och kontinuitet för kvinnor som varit utsatta för mäns våld i nära relationer. Dessa brott anmäls i mycket låg utsträckning, fullföljs inte alltid och återfallsprocenten är mycket stor. Åtgärderna som vi tänker oss är inriktade på offren, inte gärningsman eller brottsituation.

Vi såg att det behövdes en "röd-tråd"-person som följde kvinnan under den turbulenta tid och många möten med olika instanser som följer när hon bestämt sig för att bryta sig ur relationen. För att göra detta behövde vi sprida kunskap om vår kompetens i närområdet och samverka över församlingsgränserna och yrkesrollsgränserna.

Själva syftet med projektet var att finna rutiner och samverkansformer där kyrkans speciella kompetens och möjligheter kommer de drabbade kvinnorna till del utifrån de behov de har och de hål som finns i samhällets möjlighet att hjälpa.

Målet är att kvinnor som har drabbats av mäns våld i nära relationer får ett starkare kontinuerligt och långsiktigt stöd. Det man hoppas är att det stödet leder till att fler av dessa kvinnor kommer igenom erfarenheten lite mindre sönderbrutna än idag och i förlängningen att mannen kan bli dömd och kvinnan inte tar tillbaka honom för att hamna i nya våldspiraler.

Planerade åtgärder som inte genomförts finns men vi väljer att se det som saker vi har kvar att arbeta vidare på efter projektets slut. Det är främst några kontakter vi behöver ta.

Barncentrum Västerort, SÖS gynakut och Ersta Fristad är exempel på arbetsplatser och sammanhang som vi har kvar att upprätta kontakt med. Kvinnojouren Västerort behöver vi börja samarbeta med aktivt så fort de fått en chans att komma igång med sitt arbete. De har gått med i samverkansgruppen, alltså är utsikterna mycket goda för det.

Jag sökte upp Maria Lyshøj på UKV, ett skyddat boende där hon är föreståndare och samtidigt är vigd diakon. En fot i min kompetens och en i samhällets sociala verksamhet. Fick massa god input av henne utifrån det hon ser. Hon stöttade och applåderade tanken med en röd tråd person och att vi i Stockholms stift som Svenska kyrkan behöver arbeta mer övergripande och samordnat med just mäns våld mot kvinnor. Hon uppmanade mig att skriva rundbrev/månad och beskriva projektets gång och framåtskridande och skicka ut bland de som så önskade – hon vill gärna få ett sånt. Idén var jättebra och skulle underlättat massor när det kom till dokumentation av processens olika steg och ett tvång att motivera tydligt de val av vidareutveckling jag gjort. Tidsbrist gjorde att det aldrig blev något rundbrev – men jag vill nämna det för idén är väldigt bra.

Hur/på vilket sätt åtgärderna förväntas förebygga ovan angivna brotts- och otrygghetsproblem. Beskriv vad vi grundar dessa förväntningar på, ex tidigare erfarenheter eller teorier om detta.

Formen för genomförandet trodde vi var genom en "röd-tråd"-person. Det var projektets idé som vi ville utveckla och prova.

Själva grundtanken med en sådan person som följer kvinnan längs processens olika delar har bekräftats av många av de jag mött och intervjuat för projektet.

Ett skyddat boende i Stockholm som jag hade förmånen att få besöka en dag och samtala med verksamhetsansvarig var en av dem. De drabbade kvinnor jag själv möter likaså.

Man kan också se att vi är rätt ute när man tittar på vad andra stora myndigheter och aktörer står i just nu.

Länsstyrelsen driver just nu projekt på Operation kvinnofrid där man försöker göra precis det vi gör lokalt, samordnat i hela Stockholm. De kallar det för att kartlägga kvinnofridskedjan, och vill synliggöra de olika myndigheter och aktörer som finns längs vägen för den drabbade kvinnan. På Rikskrim. driver man ett projekt i samma anda. Leif Johansson sitter med i arbetsgruppen för mål och strategier och metoder som ska leda fram till ett mer enhetligt sätt att arbeta på polisen i mötet med kvinnor. Allt från information till operationell insats ska förbättras i avseendet brottsofferstöd och bemötande.

Där är ytterligare en aktör som är i fas med vårt arbete i detta projekt. Relationsvålds Centrum (RvC) kom till främst utifrån vad myndigheterna såg sig sakna format i ett samarbete mellan olika kommuner, Stockholms läns landsting, Stockholms stad, länsstyrelsen i Stockholms stad, polismyndigheten, åklagarmyndigheten och kriminalvården. Bara faktumet att RvC är ett samverkansprojekt utifrån målet att kvinnan skulle få bättre stöd och möjligheter är en tydlig fingervisning om att många olika aktörer sett samma sak och dragit liknande slutsatser – att samverkan är helt avgörande. Socialtjänsten i Hässelby-Vällingby såg att kvinnor med erfarenheter av våld i nära relationer inte fick det stöd de behövde, inom sin egen verksamhet har de försökt skapa bättre förutsättningar genom att satsa på ett Kvinnofridsteam med tre anställda som besitter specialkompetens. Som jag ser det är det här en bekräftelse på att det här är vad vi alla står i just nu, en vilja att konkret och tydligt göra ett bemötande enhetligt och kvalitetssäkrat för en kvinna som drabbats av våld.

Inom det här projektets väggar handlar det ju om att lyckas med detta i vårt lokalområde.

Vi behövde skapa en rutin inom det nystartade kvinnofridsteamet på socialtjänsten i Hässelby där man sett att man kan hänvisa till diakonerna i församlingen och Brottsofferjouren här ute när det gäller stödsamtal, motivationssamtal, socialt stöd och praktiskt stöd.

Under projektets gång har jag arbetat upp ett mycket nära samarbete med verksamhetsansvarig på Brottsofferjouren i Hässelby. Vi har upptäckt att vi har en hel del kompetens och resurser som liknar varandra i respektive frivilligorganisation men också samma utmaningar och saker vi upplever som problematiska i samverkan med socialtjänst, polis och sjukvården. Vi ser att det har ett enormt mervärde att vi samverkar mycket tätt i skapandet

av rutiner där myndigheter kontaktar oss. En tanke vi har är att eventuellt klargöra åtagande via kontrakt uppgjorda utifrån resurs och behovsinventering. Kontraktet upprättas sedan mellan berörda parter t ex; kvinnofridsteamet och Svenska kyrkan Hässelby. Det kan bli något alla parter kan luta sig på och återkomma till i det mycket konkreta och praktiska arbetet sedan. Ett sådant kontrakt där det tydligt står vad man åtagit sig att göra och i hur stor utsträckning blir också ett mycket bra underlag när man sedan vill utvärdera samverkan oss emellan. En lösning på att formulera ett sådant kontrakt är att låna grundplåten av ett från ett annat, nu avslutat, projekt nämligen *Samverkan mot Trafficking* där Cecilia Slotte och Hela människan stod som processledare. Vi ska använda och dra nytta av goda tankar och erfarenheter andra gjort i liknande projekt och istället lägga kraften på att komma framåt mot konkret arbete. Jag har träffat Cecilia Slotte för erfarenhetsutbyte och tankesmedja.

Hur kom vi fram till att just de åtgärderna/handlingsplan vi valde är den rätta?

Det vet vi inte än, för processen pågår ännu och kommer så göra så länge man arbetar med detta. Mest pga. att de aktörer som är tillsatta av myndigheter har en tendens att förändras och variera en hel del då de är beroende av folkvalda/politiskt valda huvudmän. De avsätter pengarna och påverkar var insatsen ska läggas, det gör att vi som har den rödatråd-funktionen hela tiden måste arbeta utifrån de lokala och tidsberoende förutsättningar som finns där kvinnan är det centrala och hennes specifika behov. Därav blir det centralt att man gör en inventering lokalt av vilka aktörer man har att samverka med. I många stadsdelar finns en lång erfarenhet av väl inarbetad kvinnojour – det har vi inte haft i Hässelby-Vällingby. Kvinnojouren är helt nyöppnad och måste få en chans att arbeta in sig. De är vår nyaste deltagare i samverkansgruppen som funnits i många år. Där kommer vi att lära känna varandra och se hur vi kan stötta upp varandras verksamhet.

Denna lokala inventering kan överhuvudtaget inte sen omvandlas i praktiskt samarbete om det inte finns starka personliga kontakter ("vi har ansikten på varann") inom respektive fält och professionerna emellan. Att förtroende finns oss emellan och respekt för att våra uppdrag och huvudmän statuerar att våra infallsvinklar kan se lite olika ut och att det sammantaget kan göra att hela bilden blir klar. Vi har alla kvinnans bästa i fokus, fast uppdragens utseende och innehåll varierar. Alltså kom vi fram till att odla dessa personliga kontakter och egenart är rätt väg att gå;

-intresse för andras specialkompetens leder till respekt för varandras uppdrag.

-hitta forum att träffas (mingelfrukostar, delade föreläsningdagar, samarbeta i de ärenden vi möter, samverkansgrupper)

-utveckla uttalade samarbets- verksamheter typ Majken.

Vi upplever alltså att vi styrkts i vår handlingsplan och val av åtgärder genom att spegla oss i hur övriga aktörer liksom vi dras mot ett tänk där vikten av samverkan ses som avgörande och helt central.

-RvC s tillkomst

- Att Operation kvinnofrid tar in representanter i sin styrgrupp från frivilligorganisationer och kartlägger kvinnofridskedjan
- Kvinnofridsteamets tillsättning av stadsdelsförvaltningen Hässelby-Vällingby
- Polisens ansats

Det viktigaste som vi ser det är att tydliggöra vem som gör vad när, så vi kan se var det stöd vi kan erbjuda behövs. Så vi får syn på glappen. Målet och syftet med projektet "Röda tråden" har varit att skapa en bättre trygghet och kontinuitet för kvinnor som varit utsatta för mäns våld i nära relationer, det har vi försökt att aldrig förlora ur sikte men låta vägen dit vara tämligen rörlig och flexibel.

3. Genomförande och deltagande aktörer, implementation och involvement.

På vilket sätt har åtgärderna genomförts?

Vi beskriver här olika faser vi kunnat se under projektets gång.

1) "Starta-upp"

Vi försökte skriva ner och beskriva det vi redan gjort och gör. Vi tyckte att vi behövde det som en grund för att kunna skapa nytt och vidareutveckla under den givna tid som fanns för projektet (1 år).

Det vi redan hade samarbete/verksamhet med var;

- Samverkansgruppen mäns våld mot kvinnor, Hässelby-Vällingby
- konfidenter (kyrkans ord för klienter, besökare, patienter – som de benämns inom andra yrkesområden)
- Samverkan mot trafficking
- Överblick och uppdaterade på kunskap och händelser i närområdet.

2) Vidareutveckla det som är.

Vidareutvecklade det som redan fanns och informerade och spred ut tentakler.

Samarbetspartners tänkte vi oss både lokalt – strukturellt & inomkyrkligt – samhällskontakter.

- BOJ (Brottsofferjouren)
- Kvinnofridsteamet Hässelby
- UKV (skyddat boende)
- ErstaSköndals högskola
- Stockholms Stift, centralorganisation för alla församlingar inom Svenska kyrkan i Stockholm.

Det byggde mycket på att mingla, gå på utbildningar och kursdagar, föreläsningar – söka sammanhang där många sågs.

3) Nå helt nya kontakter.

Via fas 1 och 2 nådde jag nya kontakter.

- Operation kvinnofrid, Länsstyrelsen
- RvC (Relationsvålds Centrum)
- ErstaSköndals högskola
- kollegor i andra församlingar

-Ingelise Olsen, ansvarig för genderfrågor (dit mäns våld mot kvinnor hör) för Svenska kyrkan centralt.

-Josefin Grände, sakkunnig.

-Nancy Kostet, utbildare för en kurs vi fick gå tillsammans med flera från socialtjänsten i Hässelby där vi lärde känna de övriga kursdeltagarna som nu återfinns i ett lokalt nätverk vi kallar "MAJKEN".

4) Tydligt utkristallisera vad vi ville GÖRA som direkt genererar stöd för kvinnor. På det lokala området har nya verksamhetsformer varit;

- att leda grupp för kvinnor som varit utsatta för mäns våld i nära relationer, som ledde till handledning av Nancy Kostet för hela "MAJKEN"-gruppen där vi på sikt och i nuet lär oss av varandra.

-med Kvinnofridsteamet, vi har delegerat till varandra. Stödsamtal har delegeras till oss från dem, mer övergripande ekonomisk problematik hos vissa kvinnor har vi delegerat till dem.

-med BOJ, såg till att vi inte arbetar dubbelt i onödan. Detta utifrån en bättre insikt och kunskap om varandras roller. Vi har erbjudit varandra att delta på våra respektive kurser och utbildningar.

- med RvC, samverkat i konkreta fall, deltagit på mingelfrukostar och bjudit in på utbildningar.

Strukturellt har vi valt att gå in i verksamhetsformer med;

-Operation Kvinnofrid, vi har använt annonsplats på våra hemsidor och församlingsblad för deras senaste kampanj Okejsex.nu. Vi har träffat en projektledare hos dem som gör en kartläggning över psykiskt handikappade kvinnors möjligheter till stöd, där de ville ha med vår syn på saken och erfarenheter. Vi har också bjudits in till att sitta med med representant från Svenska kyrkan i deras styrelse. Allt detta har varit enormt positivt då det ger oss möjlighet till kompetensutveckling och att vara helt uppdaterade på vad som sker inom området i Stockholm.

-ErstaSköndals högskola har lämnat till Josefin Grände och Karin Löfgren att utforma en 15 poängs kurs som kommer heta "Mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer" och erbjudas under ht-08 till vt-09. Att få möjligheten att vara med och utforma och sedan vara kursansvarig för en sådan kurs ger stora förhoppningar kring att påverka olika yrkesgrupper och verksamheter inför framtiden.

-Stockholms Stift där vi i samarbete försöker åstadkomma ett öppet nätverk för yrkesverksamma inom kyrkan som har intresse av att träffas och få lite kompetenspåfyllnad i form av föreläsningar i ämnet.

5)Summera. Processutvärdering och beskrivning.

Försöka beskriva och formulera vilka vägar arbetet och olika kontakter fört oss under projektets gång. En processutvärdering kräver en processbeskrivning – kommer därför att genomföra detta växelvis under den här delen.

Alla steg vi tagit och gjort. Hur har de påverkat projektet?

Kontakt har lagts till kontakt och det har lett till att vi står där vi står idag.

Vi har följt dit vägen lätt, lite enligt devisen att där det går lätt och leder vidare finns nåt att följa och inte lagt så mycket tid och energi på att brottas med dörrar som kändes stängda och slåss för idéer som inte tar fart och

lyfter. För att göra det så hade vi försökt att inte tillåta oss att ha några heliga kor utan vara öppen för var projektet själv tagit vägen.

Tidigt saknade vi ett forum där vi yrkesverksamma inom kyrkan (främst diakoner) kunde utbyta erfarenheter vad gäller verksamhetsformer, avgörande samarbetspartners, gropar att undvika etc. Vår insikt blev att många goda arbeten utfördes i församlingarna runt om Stockholm – men att det var svårt att få fatt i varandra och nästan omöjligt att ens känna till varandra. Kunskapen grävdes ner där den uppstod, blev personberoende och väldigt konkret – inget nedskrivet eller utbyte ledde till att församlingarnas diakoner kämpade enskilt, var och en på sitt håll med att uppfinna hjulet om och om igen. Slöseri, tyckte vi så vi uppvaktade stiftet/stiftsdiakonen med denna insikt och frustration. Där fick vi stöd i att försöka locka fram kollegor i andra församlingar och skapa nätverk för oss med erfarenhetsutbyte. I sin egen församling i sitt eget arbetslag är man ofta helt ensam om sitt specialområde som delegerats till en. Därav ett behov att möta de som har liknande uppdrag och specialområden och att de oftast finns i andra arbetslag än ens eget. Detta fick först formen av en föreläsningssdag om våld mot kvinnor som genomfördes den 17 oktober -07 i Hässelby församling i ett samarrangemang mellan oss och Stockholms stift. Ännu en föreläsningssdag är inplanerad den 11 april och kommer att handla om sexuella övergrepp (bifogar inbjudan). Frågan lyftes efter förra föreläsningen om hur vi vill gå vidare. Våra förhoppningar var att vi ville organisera oss och ett kompetens/erfarenhetsutbyte skulle kunna ske mer strukturellt – men det gick om intet. Vi var några få som önskade det, övriga önskade vidare föreläsningss dagar och att ses lite kravlöst. Där står vi nu, vi utgår från att det i sin tur är en process och har egentligen inte gett upp vår tanke om ett mer organiserat nätverk men det får tiden utläsa hur det blir med den saken. Vi valde att försöka uppnå det här inomkyrkliga nätverket via föreläsning som skulle locka fram de som liksom vi har just detta speciella intresse och arbetsområde med särskilt ansvar för. Huvudavsikten var att vi skulle få syn på varandra och få veta att vi finns och har olika verksamheter och forum för att på bästa sätt utföra det uppdrag vi fått. Det kom ett 30 tal till föreläsningssdagen den 17/10, och ca 25 är anmälda till den 11 april.

Eftersökandet av andra professioner som möter samma kvinnor/andra kvinnor som/än oss. Detta blev viktigt då vi utgår ifrån att de har en hel del tankar kring det stöd som finns, det stöd de ger och var de ser att bristerna/behoven finns. Det är ju särskilt det sistnämnda som intresserar Oss. Det där som brister, som inte blir gjort men man tror spelar en avgörande roll. Där vill vi se vad vi kan bidra med utifrån vår speciella kompetens.

Vi sökte upp Maria Lyshøj på UKV, ett skyddat boende där hon är föreståndare och samtidigt är vigd diakon. En fot i vår kompetens och en i samhällets sociala verksamhet. Vi fick en mängd god input av henne utifrån det hon ser. Hon stöttade och applåderade tanken med en röd tråd person och att vi i Stockholms stift, Svenska kyrkan, behöver arbeta mer övergripande och samordnat med just mäns våld mot kvinnor. Hon

uppmanade oss att skriva rundbrev/månad och beskriva projektets gång och framåtskridande bland de som så önskade – hon ville gärna få ett sånt. Idén var jättebra och skulle ha underlättat massor när det kom till dokumentation av processens olika steg och ett tvång att motivera tydligt de val av vidareutveckling vi gjort. Tidsbrist gjorde att det aldrig blev något rundbrev – men vi vill nämna det för idén är väldigt bra.

På Maria Lyshöjs uppmaning sökte vi upp Katarina Edlund på Operation Kvinnofrid, länsstyrelsen. Vi träffades och pratade. Det ledde till ett samarbete där stiftets informatörer ombads stötta en kampanj som Operation Kvinnofrid organiserade Okejsex.nu i församlingarnas olika församlingsblad och hemsidor runt om i Stockholms stift.

En projektledare hos dem kom till oss för att kartlägga psykiskt sjuka kvinnors möjligheter till stöd från kyrkan när det gäller våld och utsatthet. I mars i år kom en inbjudan från Operation kvinnofrid till att sitta med i deras styrelse vilket Karin Löfgren glatt tackat ja till då det var en av de saker vi tog upp i mötet med Katarina Edlund, att ingen representant från Svenska kyrkan fanns med i deras styrelse.

I förarbetet och utformandet av föreläsningdagen den 17 oktober mötte vi upp med Josefin Grände som vi ville be föreläsa. Vi hade ett väldigt bra möte, hon har arbetat under många år i Team för våldtagna på alla kvinnors hus och hennes erfarenheter och slutsatser kring det var intressanta för mig. Särskilt arbetet i grupp eftersom vi tänkt mig att det skulle vara en bra modell för oss i Hässelby också. Vi hade bara stött på en del problem i att gå någon av Alla kvinnor hus eller Kriscentrum för kvinnors gruppledd utbildningar eftersom de främst vänder sig till sina egna volontärer. Men hennes beskrivningar stärkte vår tanke.

En inbjudan kom under vintern -07 från ErstaSköndals högskola från Eva Humlesjö och Katarina Olofsgård (som varit inbjudna och deltagit den 17 okt) att komma till ett förutsättningslöst möte kring en eventuell utformning av en kurs i mäns våld mot kvinnor. Karin Löfgren tog med sig Josefin Grände på mötet då Josefin arbetat som utbildningsansvarig på Operation kvinnofrid under en period och därför hade en mängd tankar och slutsatser hon dragit av det som vi kunde använda oss av. Ur mötet föddes ett uppdrag att utforma en 15 poängs kurs som skulle erbjudas på ErstaSköndals högskola.

Schemat och kursplanen ligger ute nu och planeras börja under höstterminen-08.

Karin och Josefin är båda kursansvariga men Josefin föreläser mest av dem, de har också kopplat in många gästföreläsare från tidigare kontakter där kontakter vi knutit genom projektet verkligen genererat många föreläsare.

Utifrån att Rosmari Ljunglöf från Samverksansgruppen i Hässelby blev enhetschef för kvinnofridsteamet i Hässelby som startade hösten-07 bjöds Karin Löfgren in att medverka i socialtjänstens egen utbildning för att kunna leda grupper för kvinnor utsatta för våld i nära relationer. Kursledare var Nancy Kostet som haft erfarenheter av att starta upp en rad kvinnojourer i Norrland samt handlett eftersom. Den möjligheten var fantasisk då vi dels

fick en utbildning vi hade svårt att få på egen hand (hade ju inte lyckats) och att det är gott att ha tryggheten i samma utbildning när man sen ska samverka. Vi var ca 10 stycken som gick kursen och Karin var den enda "utomstående". Vi parade ihop oss två och två för att sedan kunna arbeta som parhästar när vi ledde grupper. Vi har samlats i en referensgrupp som vi kallar Majken (skapat av första bokstaven i våra namn) där vi ska turas om att ha grupp, målet är att en grupp hela tiden ska pågå men att vi ska turas att ha den. Vi vill göra så för att ingen av oss har utrymmet i respektive tjänst att köra jämt, men också för att vi vill kunna utvärdera respektive grupp för att kunna dra slutsatser och hela tiden förfinas gruppens upplägg med nya kunskaper och infallsvinklar och ge det vidare till nästa gruppleddarpar. Nancy Kostet utbildade oss fyra heldagar i självhjälpgrupper riktade till kvinnor med just den här problematiken. Självhjälpgruppen som form är nåt vi arbetar med i nästan allt arbete i kyrkan. Men inte med våldsutsatta kvinnor (en sanning med modifikation som jag återkommer till senare). Möjligheten att gå kursen tillsammans med socialtjänsten som enda diakon var väldigt lärorikt vad gäller den insyn och bonusutbildning man fick i socialtjänstens språk med ordval som *insats* och *åtgärd* och vår självklara ingång att man som deltagare själv valt att gå in i en grupp av fritt val.

Vi hade aldrig fått chansen att var med om denna utbildning om inte Karin Löfgren arbetet med projektet.

Vi ser alla att man som drabbad person behöver få stöd av andra i samma situation. Man behöver dela erfarenheter.

Vi ser inget egenvärde i att vi som kyrka måste göra det som vi ser som de svaga delarna i kvinnofridskedjan. Det viktiga är att det blir gjort och att vi samverkar och tillvaratar resurser och kompetens för dessa brottsoffers räkning. Det finns en tanke med att vi inte ska starta grupper samtidigt för vi vill kunna lära av den första gruppens erfarenheter för att kunna kvalitetsutöka och finslipa på utformningen och vi vill inte hamna i en konkurrens situation – då är det bättre att grupper startar med tät följd hellre än att de "krockar".

Sådana grupper har funnits i Svenska kyrkan i Sundbyberg under en period, ett samverkans projekt mellan socialtjänsten och kyrkan via en diakon som heter Clary Nilsson. Clarys erfarenheter och tankar är centrala för hur vi ska utforma vårt vidare arbete och se hur vi kan gå vidare inom diakonernas eget nätverk. På team för våldtagna och Alla kvinnors hus arbetar man ofta i grupp, självhjälpgrupper för drabbade kvinnor. Man skriver och berättar om det som något som man ser som oerhört värdefullt för den enskilda kvinnan. På Ersta fristad har man just nu och sen många år tillbaka också grupper, där finns också mycket att lära.

De båda gruppleddarna i den grupp som nu är igång arbetar på barn och familjeenheten på socialtjänsten, de lånar Svenska kyrkan Hässelbys lokaler och gruppen startade i februari och träffas 10 måndagskvällar framöver. Vi har handledningstillfällen (3 ggr 3h är inbokade med Nancy Kostet där vi har ett tillfälle kvar under våren). Det har gett oss ett nära samarbete byggt på tryggheten i att lärt känna varandra som yrkesverksamma under flera kurstillfällen (halv och heldagar) och efterföljande handledning som också

verkligen är lärotillfällen. Vi har samarbetat i rekryteringen till den grupp som pågår nu, 3 av 5 kvinnor som är med i gruppen är våra konfidenter och övriga deltagare är rekryterade via socialtjänstens kvinnofridsteam. Vi behöver varandras olika kontaktytor för att nå denna grupp kvinnor.

Mingelfrukostar ordnar vi i diakoniteamet i Hässelby där vi (5 diakoner, 1 präst och 1 husmor) bjuder in våra respektive samhällskontakter för kravlös frukost ngn gång/kvartal. Vi står för frukosten och bjuder in till våra lokaler. Tanken är att vi alla behöver träffas även utanför möten eller när det gäller specifika ärenden och verksamheter. Skapa ett forum för mingel och fri samvaro. Det har visat sig att idéer föds och viktiga kontakter nås och fås. RvC, Kvinnofridsteamet och BOJ är stadiga gäster vid dessa frukostar, de vet att samverkan är a och o i deras verksamheter. Det är viktigt även för dem som arbetar inom förvaltningen att få komma ut ur huset och träffa kollegor på "neutral" mark. Det är jättebra som ett forum när man vill nå ut brett med information; såsom om nya chefer, förändrade direktiv, nya satsningar, indragningar etc. Sönt är väldigt viktigt för oss diakoner att veta då det direkt påverkar vår vardag då det spelar stor roll för många av de vi möter. Dessa mingelfrukostar har påverkat projektet för att alla kollegor i diakoniteamet får se och möta de kontakter som knutits – att alla får del i den informationen. Detta för att inte arbetet med kvinnor ska vara knutet till någon som person utan insyn och vetskap hos de andra även om huvudansvaret är Karin Löfgrens. Det ger en viss grund som då finns hos alla i arbetslaget så att vi undviker att verksamheten blir alltför knuten till en person – allt för att inte tredje part d v s drabbad kvinna ska gå miste om en del i sitt stöd. Strävan med dessa frukostar är också att brett i förvaltningen i Hässelby så in att vi finns, vilka vi är och vad vi kan.

I en ansats att söka pengar för en del av arbetet vi vill gå vidare med samlades Rosmari Ljunglöf/Kvinnofridsteamet, Annika af Sandeberg /BOJ och Karin Löfgren/Svenska kyrkan Hässelby och pratade ihop oss om vad vi behöver av varandra. Mötet skedde på Rosmaris initiativ. Vi fick inga pengar men det positiva var att vi hade formulerat och ringat in våra respektive behov av varandra i hänseendet samverkan och samarbete. Det vi främst har tänkt oss arbeta fram är nåt slags skriftligt avtal som frivilliga organisationer kan göra med socialtjänsten/kvinnofridsteamet där man klart och tydligt uttryckt vad man kan avsätta i kompetens och arbetstid och verksamhet eller andra tillgångar (ex låna ut lokaler, tolkar man känner till etc.) där båda parter sen skriver på. Detta för att man ska komma ner till någon slags handlingskraft i överenskommelser och komma runt det många myndigheter uttrycker som den centrala problematiken med frivilliga organisationer; vi säger att vi vill hjälpa till men sen när det kommer till aktuella situationer har man inte tid eller möjlighet att svara upp mot det man sagt. Som representant från en frivilligorganisation ser jag problemet från vår synvinkel – nämligen att man får vetskap om behov alldeles för sent. Insatsen ska ske nu och är kanske inte alls det man hade tänkt sig bidra med utan man blir lite en "städgumma" eller "springpojke" som förväntas stå till myndighetens förfogande för att göra jobb som vem som helst kan göra. Vi ska inte ersätta anställda inom statliga myndigheter – de behövs! Den här grundidén om ett

kontrakt mellan myndighet och organisation har jag hämtat från ett trafficking projekt som letts av Cecilia Slotte. Det gav oss formuleringen att BOJ + Svenska kyrkan Hässelby (Annika och Karin) kunde erbjuda det vi redan gör och kan till kvinnofridsteamet i en mer utvidgad form, nämligen socialt stöd och samtalsstöd. Vad vi i vår tur behöver av dem är möjligheten att få överlämna vissa ärenden där behoven är av den sorten att det är socialtjänstens ansvar att på ett övergripande sätt ta över. Det gör det lättare för oss att utan trösklar eller prestige kunna samverka där vi behöver.

Samverkan kring "internutbildning" har varit diger. BOJ, RvC och socialtjänsten i Hässelby genom Rosmari Ljunglöf har inbjudit oss och vi dem. Så har vi också nåtts av Sensus kurser/föreläsningss dagar som organiseras av Wiveka Holst och bjuds nu in direkt av Wiveka. Inbjudan går annars ut till de olika socialtjänstförvaltningarna, psykosociala team och psykiatri i Stockholm. Några ggr/termin utifrån samhällsproblemet mäns våld mot kvinnor men med olika vinklar träffas vi. Det är alltid mycket intressanta föreläsare, ofta verksamma inom olika specialinriktade verksamheter eller forskare. Det är spännande att mötas kring dessa föreläsningar. Wiveka är en mycket bra kontakt, hon har arbetat på området i 30 år och har specialkompetens vad gäller våld mot kvinnor med fysiska och psykiska funktionshinder. Bredden i de föreläsningar hon ordnar ger mycket viktig kunskap och information till mig som vi i kyrkan annars hamnar lite utanför. Om olika vårdformer, projekt, hedersrelaterat, olika boenden och speciella anställda - allt inom ramen av myndigheter och kvinnojourer. Vi knyter många intressanta och viktiga kontakter vid dessa tillfällen. Samhällsproblemet mäns våld mot kvinnor är så komplext och har så många spektra med egen delproblematik som påverkar och inverkar – i det hänseendet behövs det finnas duktiga specialutbildade människor som vi andra kan vända oss till.

Samverkan mot Trafficking kom vi i kontakt med innan projektet påbörjades. Karin Löfgren utvecklade kontakten med projektledare Cecilia Slotte för att få del i hennes erfarenheter och kunskap som projektledare vad gäller frivilligorganisationer och myndigheter i samverkan. Projektet är avslutat nu men samverkan finns kvar och är högst levande. Patric Cederlöf är ansvarig för den delen som är samverkan för myndigheter i hänseendet trafficking. Karin Löfgren har också träffat honom enskilt och pratat om just samverkans erfarenheter utifrån ett myndighetsperspektiv på frivilligorganisationer. Det var ett mycket intressant möte. Numera är vi tre personer som är kontaktpersoner för frivilligorganisationer och Karin Löfgren är en av dem tillsammans med representant från Frälsningsarmén och Missionskyrkan å ena sidan och myndigheter/Patric Cederlöf å andra. Det är bara i sin linda där vi precis slutfört en resurs och behovsinventering som i vinter överlämnats till prostitutionsgruppen där Patric är verksam. Vi ska främst bistå med socialt stöd och språkkunskaper i socialt stöd. Kvinnorna behöver mycket stöd i väntan på att vittna och efteråt om de väljer att stanna i Sverige/får stanna.

Kvinnofridsteamet i Rinkeby (socionom Ovidia med kollegor) ringer ibland då vår tidigare diakonkollega inte finns kvar där längre och hon gett dem vårt nummer. Vi har hjälpt till vid en handfull tillfällen då de ringt om kvinnor med barn där problematikens utseende gjort det extremt svårt för socialtjänsten/kvinnofridsteamet att hjälpa kvinnan. Det kan vara när kvinnan lever illegalt i Sverige, utan uppehållstillstånd och utsätts för våld. Då har vi kunnat hjälpas åt.

Vi har kunnat trycka på i några mycket speciella fall som utvecklats på ett direkt livsfarligt sätt och myndigheter tvekat med att ingripa. Då har det varit skönt att se att alla möte, kontakter, minglande och föreläsningar gett oss en hel del vägar att gå. Nu vet vi var engagerade och duktiga människor finns t ex på skatteverket (om skyddad identitet), polis (nedlagda ärenden), åklagare (om nedlagda önskemål om besöksförbud), RvC (när vi inte talat samma språk som kvinnan och hon behövt tolk) etc. Allt blir så mycket lättare då även om det kan vara väldigt svårt ändå, att driva igenom att en drabbad kvinna får det stöd hon behöver.

Det är inte helt ovanligt att en del i ett våldsamt beteende innehåller inslag av ekonomiskt förtryck och misshandel, man tar lån i kvinnans namn och tvingar henne att skriva på, stjälar hennes pengar etc. så när hon väl lämnar relationen befinner sig i djup ekonomisk kris – då behövs veklingen socialtjänsten och kvinnofridsteamet kopplas in under en akut fas för att skydda att kvinnan förlorar allt i väntan på fällande dom och rättegång. Då presenterar vi kvinnan för kvinnofridsteamet, följer med till första mötet och överlämnar sen den delen av kontakten. Vi och kvinnan behåller kanske stödsamtalen – men övrigt ansvar blir socialtjänstens, polis och rättsväsendet.

Genom föreläsningen Kvinnosynen i olika religioner har vi fått kontakt med Ingelise Olsen som arbetar i Kyrkans hus i Uppsala med ansvar för genderfrågor i Svenska kyrkan. Hon är en viktig och bra kontakt och det är viktigt att vi känner till varandras existens. Hon har varit med och skapat och gett ut "Kyrkans nej till våld mot kvinnor".

Det pågår flera processer utifrån de projektet satt igång. Några utifrån lokal samverkan, som projektet handlade om, och några mer övergripande strukturella kontakter som egentligen inte ingår i projektets ram men som Karin Löfgren fått i den del av hennes tjänst som Svenska kyrkan Hässelby betalar lön för och inte ingår i projektet. Det är väldigt bra för de olika delarna går in i och föder varandra. Det har varit enormt tillfredsställande att se att det går att göra en skillnad. Vi har uppvaktat Operation Kvinnofrid, Stockholm stift och indirekt ErstaSköndals högskola och det har gett tydliga resultat i att problematiken kring mäns våld mot kvinnor lyfts och kyrkan "fått komma in" som uttalad aktör och del bland de många olika instanser och aktörer som trots allt finns för att arbeta med problemet. Det blev ett erkännande att vi har en viktig del att fylla, som inte blir gjord om inte vi gör den och att den i vissa avseenden kan vara hela skillnaden i hur en kvinna

orkar eller inte. Det har varit glädjande att se att man varit öppen för våra förslag och idéer och att det lett till konkreta förändringar.

Likaså den del som är den lokala samverkansformens utarbetande. Den har utkristalliserats och blivit tydlig först och främst för oss – men det är i sin tur avgörande i samverkan för det är lättare att samarbeta med någon som är klar över sin egen roll, sin specialkompetens, sin ansvarsbit och begränsningar. Men även hos våra samverkanspartners i Hässelby genom Kvinnofridsteamet, RvC och Brottsofferjouren – de är de kontakter som burit mest frukt. Gett oss möjligheter att på vardaglig basis samverka i den form vi alla tror är den enda fungerande; att utifrån varje individ vi möter med erfarenheter av våld i nära relationer kunna möta upp behoven som finns på ett bra sätt, se vem som är bäst lämpad utifrån huvudman att angripa respektive del i problematiken, fylla ut glappen mellan stolarna, få arbetet att flyta och allt detta i samråd med varandra och den berörda kvinnan. Där blir och är vår roll verkligen samtalsstödet och den röda tråden – tillsammans med BOJ. BOJ och vi har insett hur vi i många avseenden har situationer som liknar varandra. Det där man befinner sig utanför myndigheterna men är beroende av dem för att nå alla kvinnor vi vill. Att vi är fristående med ett uppdrag som är konkret men utformandet flexibelt. Där vi utgör den röda tråden som ser till att kvinnans rättigheter inte kränks ytterligare och att slussa. Där har vi nu också RvC som liksom vi har detta slussande uppdrag och rödtrådfunktionen – men utifrån ett myndighetsbehov.

Behoven vi möter är oändliga och aldrig identiska – det gör att vi aldrig behöver känna konkurrens oss emellan utan se varandra som resurser för att tillsammans på bästa sätt stötta en kvinna med erfarenheter av våld som befinner sig i en process och en kris där hon är i behov av stöd i ngr/ngn form.

Det tycker vi att vi gör. Det visar sig konkret i de samtal vi tar med varandra när det gynnar kvinnan och är i hennes intresse, aldrig utan kvinnans medgivande dock. Hittills har det aldrig varit ett problem att få kvinnans medgivande då vi visar att vi kan hjälpa vidare där våra egna tjänster, befogenheter, scheman och möjligheter tar slut.

Det känns oerhört värdefullt för oss som hjälpare, att själv befinna sig i en kedja, att vara en länk bland andra. Det skapar en frimodighet att ställa frågan till den kvinna vi möter, att se, att ta på allvar de berättelser vi får till oss – för vi behöver inte känna att vi ska göra allt själv. Vi behöver ha olika kompetenser och olika uppdrag i relation till kvinnan för att kunna ge henne stöd i den form hon är mest hjälpt av. Insatser och närvaron i hennes situation behöver ha olika former för att hon ska kunna få det liv hon en gång hade tillbaka igen.

Vilka har deltagande aktörer varit, vilka roller har de haft och vad har de gjort? Hur har ansvarsfördelningen sett ut?

På vilka sätt har våra åtgärder kompletterat eller samordnats med övrig verksamhet på området i stadsdelen?

Kvinnan själv äger problemet och har makten att åtgärda det. Det är grunden.

Men det finns såklart andra som äger problemet och har makten att göra något utifrån att kvinnan insett att hon måste ta hjälp.

-socialtjänsten

-polis

-rättsväsendet

(-kvinnojouren)

(-BOJ)

(-Kyrkan)

där vi inom parentes blir ägare och görare utifrån kvinnans behov än mer än vad gäller polis, socialtjänst och rättsvärlden som helt har sin egen regelbok man måste gå efter med väldigt liten möjlighet att påverka "gången".

Man blir delägare av problemet och får förvalta den del av makten man har inom sin del av stödet när kvinnan efterfrågar det.

Socialtjänsten; har till uppgift att se till att medborgarrätten följs vad gäller stöd och ersättning. Ska fungera som ett skyddsnät när en medborgare inte kan sköta sina plikter i samhället för egen maskin utan behöver lite stöd under en period.

Kvinnofridsteamet är specialtillsatt för att just se tillvaron/behov/problematik och se till att hon får det stöd hon behöver som medborgare och även ev. barns.

Ansvarsfördelningen är tydlig, de kan aldrig delegera bort sitt ansvar över medborgarens behov av ekonomisk eller remitterande art. De behöver inte göra allt själva vad gäller det speciella behov av stöd som kvinnan behöver, men de ska se till att det blir gjort av någon som kan. Ibland är att delegera att sköta sitt jobb allra bäst, när man inser att någon annan är bättre lämpad och i en lättare sits att stötta än man är själv.

Polis; har den uppgiften att i en aktivt akut skede gå in när någon bryter mot lagen. De bär ansvaret att se till bevisbörda och underlätta för domstol. Att ha rutiner som fungerar d v s rutiner som leder till att kvinnan har möjlighet att genomgå en rättsprocess som kan leda till en fällande dom och att lagen efterföljs.

Rättsväsendet; deras uppgift och ansvar är att se till att rätt åtgärd/straff/påföljd utmåts. Det är en tydlig uppgift som ingen annan myndighet eller instans kan ha, den vinkeln som handlar om att fastställa offer och förövare. I slutänden handlar det om demokratin och att medborgarnas lika värde skyddas.

BOJ+RvC+kvinnojour+kyrkan = limmet mellan stolarna. Vi utgör stödet som går utanför de givna ramar som samhället har, vi kan ha en överblick över människan som är svårt för någon som representerar en myndighet. Vi behöver inte vara neutrala och utreda. Att vi slipper det gör att vi odelat kan stötta och bära, det är vår viktigaste uppgift och sen utformas den utifrån kvinnans specifika situation i den mesta möjliga mån.

Vi är professionella hjälpare, men inte utifrån staten eller myndigheter som huvudman utan utifrån individen.

Alla dessa aktörer är kuggar i kvinnofredskedjan och som finansieras av respektive huvudman. Alla ”spar” pengar om kedjan fungerar och var och ens speciella ingång i problematiken och kompetens används där den bäst behövs och fyller avgörande funktion.

Vilka faktorer har försvårat respektive underlättat genomförandet?

Det faktum att det satsas i området och på området visar att vi är rätt ute. Våra iakttagelser inför projektets början och de konkreta aktörernas olika uppgifter under tiden har visat att vi är i fas med övriga aktörer på området. Det har känt inspirerande och kul att vi alla stått i en liknande fas, nämligen där vi ska se över hur vi samverkar. Det har gjort trösklarna lägre och dörrarna lättare att öppna.

Vilka erfarenheter har andra aktörer och hur har de motiverats att ingå i arbetet?

Vilka var de svaga länkarna i projektet, hur hanterades det?

Vi trodde att det vi var helt beroende av var att hitta fungerande samarbetspartners. Vi trodde att det var avgörande med personliga kontakter och att det var av största vikt att det skulle finnas ett förtroende för projektet bland andra aktörer för att de skulle vilja samarbeta och känna sig trygga med det. Vi trodde också att arbetet skulle kunna skapa ringar på vattnet – att den ena kontakten skulle leda vidare in i nästa och sen nästa. Vi trodde att ett sätt att stärka upp detta var att kasta ut många trådar, röra sig mycket i olika sammanhang, prata om projektet. Hitta rätt personer att kasta ut trådarna till i rätt ögonblick, tajming, att det skulle vara centralt i avseendet om projektet skulle bli ett lyckat ett eller inte.

Detta var farhågor och funderingar och förhoppningar som vi formulerade i det grupparbetet vi gjorde på informationsträffen med Brårepresentanter och övriga som fått medel för denna period.

Vi hade rätt i mångt och mycket. Samarbetspartners vara eller icke vara är såklart helt avgörande i ett samverkansprojekt men det har visat sig att det gick bra. Vi har kunnat utveckla de samarbeten vi redan hade tillsammans med de kontakter vi redan hade. Vi har skapat nya former för samverkan med helt nya kontakter under projektets gång. De samarbetspartners vi haft under året har inte varit svåra att motivera alls, de har haft ett lika stort intresse av oss som vi av dem. Arbetet har nog underlättats av att många av dem befunnit sig i en liknande fas som oss – en där man ser över hur man samverkar och med vilka. Det har verkligen varit så att vi i mångt och mycket därför upplevt att vi kastat ut trådar till rätt personer i rätt ögonblick. Förtroendet för oss som står bakom projektet fanns till viss del redan, men har också fått byggas upp med helt nya kontakter – ofta genom att mötas både i mötesform och utifrån konkreta ”fall”. Där måste det ha fungerat väl för vi har inte märkt att någon samarbetspart hoppat av. Vi har förvaltat det förtroende man gett oss, bedömer vi, genom prestigelöshet och dialog.

Vi kan tycka att det är intressant att sprida vissa av våra erfarenheter och metoder vi haft till andra aktörer.

Det centrala och grunden för projektet har varit att skaffa sig en god uppfattning om vilka aktörer som finns lokalt, t ex:

- socialtjänsten
- näpo
- bvc mvc vårdcentral
- ungdomsmottagning
- psykiatri
- socialpsykiatrin
- skola
- brottsofferjour
- kvinnojour
- skyddade boenden

och utifrån det hitta dina samarbetspartners.

Kolla upp kvinnofridskedjan lokalt!

Ha som mål att inte arbeta dubbelt utan att känna till varann.

Det är inget fel i att vara flera som fyller samma funktion – bara man vet om varann så man inte är inne och drar i samma ärende från två håll utan samordning.

När det kommer in nya aktörer är det viktigt att se till att träffas för att få kunskap om deras uppgift. För oss skedde detta t ex med Relationsvålds Centrum.

Eftersom deras roll är att slussa kvinnan rätt och de står i ett nära samarbete med en rad andra myndigheter och aktörer så är det otroligt viktigt att de känner till vad exakt det är vi erbjuder.

Sträva efter att öppna kanaler till varandras specialkompetens, t ex mellan oss och kvinnofridsteamet.

Känna till varandra och samverka, har man möjlighet gå utbildningar tillsammans för samma kompetens leder till trygghet i att "remittera". Något som annars kan vara svårt för socialtjänst och polis att våga göra till kyrkan då de inte har kunskap om hur vår kompetens ser ut.

Mingelfrukost är en väldigt lyckad investering när det kommer till samverkan lokalt.

Förutsättningslöst mingel, alla samhällskontakter i lokalområdet. Skapar många goda relationer, lösningar och samverkansformer när man fritt får möjlighet att mötas och prata utifrån sin yrkesroll men inte utifrån sin huvudman (som myndighetsutövare t ex). Spännande möten och samarbetsformer har blivit resultatet. I det förutsättningslösa och fria runt frukosten tar konkreta samarbetsformer och problemlösningar form.

Detta är några konkreta arbetsmetoder och slutsatser vi kan tänka oss att andra kan ha intresse av.

4) Uppföljning och utvärdering, impact.

Vilka effekter har projektet/verksamheten givit? Mätbart?

Syftet med projektet var att hitta samverkansformer lokalt, då kan man tala om en mätbar ökad frekvens när man ser på hur antalet samverkanspartners utökats med följande;

-RvC

-Kvinnofridsteamet

-Boj

-Operation Kvinnofrid

Tidigare var det endast den lokala samverkansgruppen som var vår stadiga kontaktyta. Kontaktytan har utökats med fyra till under projektets gång.

Målet att nå drabbade kvinnor har vi ökat möjligheten för i mycket stor utsträckning genom ovan nämnda aktörer som vi aktivt samarbetar med, att vi slussar vidare kvinnor vi möter som har behov vi inte kan tillgodose på bästa sätt till varandra. Att de andra slussar kvinnor i behov av "övrigt stöd" till oss, vilket oftast behöver socialt stöd och samtalsstöd. Alltså når vi betydligt fler.

Polisen och rättsväsendet har sina ingångar som går via;

-socialtjänsten – vilket nu betyder kvinnofridsteamet – och de till oss i mån av behov.

-Boj – vilka vi har kontakt med

-RvC – vilka vi har samarbete med

Det faktum att det satsas i området och på området visar att vi är rätt ute. Våra iakttagelser inför projektets början och de konkreta aktörernas olika uppgifter under tiden har visat att vi är i fas med övriga aktörer på området. Det har känts inspirerande och kul att vi alla stått i en liknande fas, nämligen där vi ska se över hur vi samverkar. Det har gjort trösklarna lägre och dörrarna lättare att öppna.

Hur har effekterna mätts och vid vilka tidpunkter?

Ingen effektutvärdering görs eller planeras. Före och efter är svårt att säga, mer än hur många samarbetspartners vi hade innan och hur många vi har nu. Där har vi en 80% ökning.

En fråga vi diskuterade på informationsträffen BRÅ anordnade i grupparbete var vilket målet är med projektet och hur det ska kunna mätas.

Det är svårt för oss att säga hur kvinnorna upplevt stödet de fått eftersom det nästan kräver en utomstående person som frågar kvinnorna det.

Dessutom vet vi (genom andras forskning) att kvinnor oftast svarar överdriver positivt på sådana mätningar då de känner av sin utsatta situation där de inte riktigt vågar ta sig utrymmet att vara kritiska, särskilt gentemot oss som bara kommer in som bonusresurs utan myndighetsansvar eller mandat. Många av kvinnorna har uttryckt att de blivit hjälpta, flera av dem har återkommit i andra stunder i senare processer och senare i livet.

Vi sa också att vårt projekt skulle mätas kvalitativt genom att mäta ökad ny kunskap och ökad mängd samverkansformer kring utsatta kvinnor.

Mängden ny kunskap är diger, enorm t o m. Vi har fått lära oss så mycket, främst genom andra yrkesgruppers beskrivningar av sin kunskap, arbetssätt och verksamhetsformer. Att Karin Löfgren fått möjligheten att gå en utbildning i att leda grupper för kvinnor tillsammans med flera från socialtjänsten och de ökade samverkansformerna kan vi räkna upp;

- Majken
- Kvinnofridsteam
- RvC
- BOJ
- ErstaSköndals Högskola
- Operation Kvinnofrid

och vidareutvecklade de vi redan hade;

- den lokala samverkansgruppen
- trafficking
- kollegialt/diakoner
- Stockholms stift
- personliga kontakter med enskilda kvinnor, konfidenter som särskilt sökt oss helt på egen hand.

Vad har inte fungerat i vårt arbetssätt?

Det som inte funkat helt bra är att det tar längre tid att bygga upp en hållbar och funktionell verksamhet. Hade kunnat vara hjälpt av en tydligare uppställd struktur. Inte hunnit träffa alla vi önskat;

SÖS gynakuten
Barncentrum Västerort
Siv Johansson, Ersta fristad
Kvinnojouren Västerort

När vi nu inte hunnit träffat dem ännu så kan det innebära att något viktigt de har att tillföra inte lyfts upp och blir synligt för oss. Däremot kan sägas att av alla de vi har träffat så har bilden de gett varit densamma i vad de saknar, tror behövs och vad vi kan erbjuda i relation till dessa iakttagelser. Stöd. Röd tråd person fristående från myndighet.

Vad har fungerat med vårt arbetssätt?

Det som fungerat allra bäst är nätverkandet. Kontaktytor. Många! Utkristalliserandet av vad vi ska göra – bekräftats att vi tänkt rätt. Stöd! Röd tråd! Konkreta verksamheter som t ex MAJKEN, enskilda samtal, slussa till andra har blivit lättare genom vår ökade kunskap om vad och vilka som finns och att vi blivit erkända och igenkända av en rad andra aktörer. Syftet med att träffas att gå på studiebesök och få ett ansikte på varandra är att det gör det så mycket lättare att samverka sen i specifika ärenden och akuta situationer. Snabbare. Gå direkt till mest lämpad, berörd part. Få möjlighet att fråga vad de tycker sig sakna i kvinnofridskedjan som kan leda till ett lyckat resultat vilket i det här sammanhanget betyder att kvinnan klarar sig igenom processen. Bra att få möjlighet att ställa frågan till yrkesverksamma med olika ingångar i problemet.

Man måste hålla sig uppdaterad kunskaps och uppdragsmässigt om vad händer i närområdet och mer övergripande. För att kunna göra det behöver man goda och breda kontaktytor bland andra yrkesgrupper.

Det kan se lite olika ut, jag tycker det varit enormt värdefullt att bjuda in varandra på de utbildningar/kurser/föreläsningar respektive huvudman erbjuder. Det ger en dubbelkunskap, insyn i en annan professions infallsvinkel på problemet (ger en i förlängningen en bättre position i att få syn på sin egen) plus ökad kompetens och kunskap i problematiken mäns våld mot kvinnor i nära relationer.

Vilka är de viktigaste lärdomarna man kan dra av arbetet?

Praktiskt i mötet med kvinnan. Att kunna placera in henne i den kedja vi kartlagt och vet finns. Samordna så vi inte arbetar dubbelt så tvida att kvinnan inte har ett behov av just det, då kan vi samarbeta med det. Koppla av i sin uppgift i vetskapen om att de andra delarna fullföljs av andra, har människor att ringa och fråga när något är oklart för kvinnan. Att skapa och upprätthålla professionella nätverk, lokalt och övergripande d v s kontaktytor som ger insikt, kunskap och förståelse för andra aktörers uppdrag och plats i kvinnofridskedjan är centralt för verksamhetens utseende i slutänden. Måste tänka att gör man inte sin del, den del ingen annan kan göra lika bra som den som har specialkompetensen utan är inne och kladdar runt bland andras huvudkompetens förlorar kvinnan möjligheten att få den och det speciella profession som enbart t ex jag kan erbjuda och bidra med. Därför är det av högsta vikt att man främst tar ansvar för sin egen del som omfattas av ens specialkompetens men känner till vad andras börjar och slutar för att inte skapa onödiga glapp eller vara inne på varandras. Som vi ser det är det särskilt vårt och kanske BOJs uppdrag. Att se och ha insikt i helheten för att utkristallisera var det särskilda behoven finns i kedjan för kvinnan där vi fyller en avgörande funktion. Polis, socialtjänst och rättsväsendet har tydliga riktlinjer för var deras insatser ska finnas och hur de absolut inte får göra. Tydlig början och slut. Måste ha deras kontaktytor hos varandra för att veta var det kvinnan behöver finns att hämta in, vad gäller utredningar, socialt stöd och samtalsstöd. Så här handlar det om att skapa och upprätthålla kontakter. Involvera varandra i utbildningar som kan angå fler yrkesgrupper. Skapa en lagkänsla där varje individuell spelare har varsin position och hur man håller den och finslipar den blir sen avgörande för hur det går för hela laget. Men man kan inte spela väl om man inte har full koll på vad de andra ska göra.

Hur ska arbetet fortsätta i framtiden?

Vi står precis i att ha skapat fungerande samverkansformer, detta kommer ur att vi utvecklat kontakten med olika samarbetspartners både lokalt och övergripande.

Vägar för information för att nå samarbetspartners och de som behöver oss är ett direkt resultat av kontaktskapande på olika fronter.

Utgångspunkten har varit att ta avstamp i allt bra och fungerande och även havererade projekt, verksamheter och arbetsformer duktiga människor slitit med i många år.

Projektets kärna motsvarar verkligen ett behov som finns, det har bekräftats från en rad olika håll och yrkesgrupper och drabbade.

Arbetet under året har utmynnat i en fast verksamhet som kompletterar och samordnas med de projekt och insatser som redan finns. Just pga. denna strävan har vi lagt ner mycket tid redan på Samverkansgruppen och möten där idén diskuteras med aktörer som har egna insatser och rutiner igång redan. Den slutsats som är gemensamma för alla aktörer vi träffat utifrån detta projekt kan sammanfattas;

kvinnofridskedjan är central och samverkan avgörande i arbetet i att stötta en kvinna med erfarenheter av våld i nära relationer. Olika kompetenser, samma grundförståelse ger det bästa stödet.

Vi har utvecklat samarbetsformer och kontakter och rutiner tillsammans med samarbetspartners. Dessa kommer fortgå och fortsätta att utvecklas.

Informerat om den verksamhet som blivit resultatet så att den har kunnat användas rätt och nå de som behövt oss. Det kommer vi fortsätta med.

Inventerat de verksamheter som redan finns och erfarenheter kring verksamheter som funnits tidigare.

Vi tycker utifrån det att vi verkligen ser att projektet verkligen svarar mot ett behov som finns. Att vi skapar och skapat det som behövs och lyckats förmedla och använda oss av kyrkans unika kompetens och plats. Det gör vi och har gjort i relation till människor vars erfarenheter gör att de behöver ett särskilt stöd under en svår period i livet. Men också för att se till att de insatser och verksamhet och rutiner som byggs upp under projektets gång ska vara bestående efter dess slut.

Som vi ser det har kvinnor som har drabbats av mäns våld i nära relationer fått möjlighet till ett starkare kontinuerligt och långsiktigt stöd. Det man hoppas är att det stödet leder till att fler av dessa kvinnor kommer igenom erfarenheten lite mindre sönderbrutna än idag. Att man orkar genom rättsprocessen i större utsträckning än idag just för att man saknar ett stöd, och i förlängningen att mannen kan bli dömd och kvinnan inte tar tillbaka honom för att hamna i nya våldspiraler. Det handlar om att kunna bearbeta, stärkas, stöttas, peppas av och med någon - genom alla turer som blir när man bestämt sig för att bryta en destruktiv relation. Och det har handlat om att tron på rättssystemet ska få finnas hos kvinnor som utsätts för sexualiserat våld, annars undergrävs den grundläggande tron som samhället vilar på - tron på demokratin och alla människors lika värde.